

עלון דברי חיים לפרשת במדבר

"פקדיהם למטה דן שנים וששים אלף ושבע מאות"

[א', ל"ט]

בחשבון מנין השבטים מוצאים ששבט דן היה הגדול ביותר מכל השבטים [מלבד שבט יהודה] – 62700, וזה הטעם ששבט דן היה מאסף לכל המחנות, לפי ששבטו היה מרובה באוכלוסין, והיה נוסע באחרונה וכל מי שהיה מאבד דבר היה מחזירו לו.

כשמתבוננים בענין זה לומדים מוסר גדול, דהנה שבט בנימין כשירד למצרים היו לו 10 ילדים – משפחה גדולה, ולכאורה על פי השכל היה צריך להיות שבטו מבורך בצאצאים מרובים. ואילו שבט דן היה לו בעת הירידה למצרים רק ילד אחד, ואותו ילד היה בעל מום – חרש, ואמרו חז"ל: נכנס דן ליעקב אביו שיתפלל עליו כי ח"ו נאבד, כיון שיש לו רק בן א' חרש, היה צריך להיות שבטו מועט. ומוצאים אנו את ההיפך מזה, שבט בנימין מנה 35400 נפשות, ואילו שבט דן 64700, מהגדולים ביותר.

ללמדנו, שה' עומד לימין דלים וחרשים שבטחונם רק בו, כי הבוטח בכוחו וכשרונותיו וסיבות שיש לו, לבסוף נעשים לו אכזב, כי הקב"ה מניחו לסיבות שעליהם בטח, וכן רואים במהלך החיים פעמים נראה שעל פי הטבע ישנם הרבה סיבות שפלוני יצליח, ואין הוא מצליח ופעמים להיפך...

כל זה מלמדנו שאין עזר בחכמות, ושכל חישובי הבריות אין להם שום ערך.

ענין זה, מוצאים אנו גם במעשה של חנה ופנינה. פנינה היו לה 10 בנים ולחנה לא היו ילדים, ואף כי בדרך הטבע לא היו שום סיכויים שיהיה לה ילדים כיון שהיתה כבר בת 130, ילדה 5 בנים ואת שמואל הנביא. לומר לך שאין הטבע מוליד אלא רצון ה', וזה מה שאמרה חנה בשירתה "קשת גיבורים חתים [נשברים] ונכשלים אזרו חיל, שבעים בלחם נשכרו ורעבים חדלו" – ופירש רש"י כך אומנותו של הקב"ה מתיש את הגיבורים ומחזק את החלשים, משביע את הרעבים ומרעיב את השבעים.

ע"פ רבי יחזקאל לוינטשיין זצ"ל

"כאשר יחנו כן יסעו..." [כ', י"ז]

פעמים הרבה אנו נתקלים בבני אדם, הקובעים עתים לתורה ומדקדקים במצווה קלה כבחמורה – כל עוד הם מצויים בעירר מגוריהם ומנהלים אורח-חיים קבוע ומסודר. אך בשעה שהם מיטלטלים בדרכים, משנים הם אורחותיהם הקבועים ומורים היתר לעצמם למעט בתלמוד תורה ולזלזל במצוות שונות.

כלפי מנהג זה קוראת כאן התורה: **"כאשר יחנו כן יסעו"** – על כל אדם להתנהג בשעת מסעו בדרכים כפי שהוא מתנהג בביתו ובעירו.

וכעין זה היה אומר רבי נפתלי מרופשיץ: בוא וראה, כאשר אדם פותח ב"אשרי יושבי ביתך" הוא מסיים **"תהלת ה' ידבר פי"**, ואילו כשמתחילים **"אשרי תמימי דרך"** [תהילים קי"ט] מסיימים **"תעיתי כשה אבד"**...

פנינים

סיפור השבוע

"ידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד" [א', א]

שאלו במדרש למה הדגישה התורה שהיה הדיבור במדבר? אלא לומר לך, כל מי שאינו עושה עצמו **כמדבר** – הפקר, אינו יכול לקנות חכמת התורה. ומהו כמדבר?

פירש הרא"ש [נדרים נ"ה] שמשים עצמו מופקר לכולם ומלמדם תורה.

בספר דרכי מוסר ביאר באופן נוסף: אדם הנמצא במדבר שממה – בודד, ללא אכילה ושתייה, נתון לשיני החיות, ואין לו ממי לצפות לעזרה. חש הוא היטב שהפתרון היחידי – לבטוח בבורא יתברך שרק בכוחו לעזור ולהושיע, בכל מקום, בכל מצב וללא מגבלות.

כן הדבר לגבי קניית התורה, צריך שישים עצמו כמי שנמצא במדבר הפקר, ואין לו על מי להישען אלא רק על הקב"ה. רק בתחושה זו יוכל ללמוד את התורה ולקנותה, וללא הבטחון – אין אפשרות לקנות את התורה. לכן אנו אומרים בכל יום **"בעבור אבותינו שבטחו בך ותלמדנו חוקי חיים"**

לעשות רצונך בלבב שלם כן תחננו" – לומר לך שהבטחון הוא שזיכה את אבותינו לתורה. ומדוע הבטחון בה' הוא סיבה לקניית התורה? נראה לבאר ע"פ מה שאמרו חז"ל בסנהדרין כ"ו: מחשבה מועלת אפילו לדברי תורה, שנאמר "מפר מחשבות ערומים ולא תעשינה ידיהם תושיה", ופירש רש"י: דאגת הלב על מזונותיו של אדם מביאה לשכוח לימודו, [לכן הקב"ה] מפר מחשבות ערומים, נותן להם מזונות ומבטל מחשבות מלבם, שלא יהיו מניחים אתם לעשות תושיה. עכ"ד. וכיון שכן, כאשר אדם לא בוטח בה' על פרנסתו גורם לעצמו לשכחת התורה, ולא יזכה לעולם לקניית התורה. וכיון שדאגת הפרנסה מבטלת עסק התורה, מצינו שהתורה מבטיחה ללומדיה עושר כדי שיהא ספק בידם ללמוד ללא טרדות ודאגות, כמו שנאמר במשלי "היתה כאוניות סוחר ממרחק תביא לחמה" ופירש רש"י שמדובר על התורה, שמביאה ללומדיה ברכה ומזון. וכן פירש רבי יהודה חסיד "הקב"ה מזמין לעוסקים יומם ולילה בתורה כל צרכיהם וכו', וכל שיעסוק בתורה תדיר הקב"ה שולח לו מלאכים מרחוק להביא לו כל צרכיו, לכך תורה נקראת לחם".

וכתב האור החיים הקדוש [דברים כ"ב, י"ג]: דמי שירצה לטעון שאין התורה נותנת פרנסה ללומדיה ואין רואה סימן ברכה באמצעות התורה והגם שעוסק בה אין נפתחים לו שערי פרנסה טובה, עתיד הקב"ה לתבוע עלבונה של תורה. ומוסיף עוד: שאין הקב"ה שואל מהאדם ללמוד תורה עד שמכין לו כדי פרנסתו, והוא מה שפירשנו במאמר התנא "אם אין קמח אין תורה", פירוש אם ראית שאין קמח, דע שאין תורה. עכ"ד. ובמדרש שמואל מביא זאת בשם האלשי"ך וז"ל: "אם אין קמח אין תורה, כלומר, כל העולם אומרים אם אין קמח אין תורה, וחושבים את זה להתנצלות, ואמר התנא שהאמת היא להיפך כי ביטול התורה היא הסיבה לביטול קמח, וזה שאמר "אם אין קמח".

מעשה בתלמיד חכם שגר במנציסטר שבאנגליה. לומד היה בהתמדה עצומה במשך שנים רבות, על אף דחקותו הנוראה בפרנסה. כאשר הציעו לו משרות תורניות שונות, שהכנסה נאה בצידן, השיב תמיד בשלילה נחרצת, באמרו: ה' הוא המפרנס ואין לי מה לדאוג...

משפחה ברוכת ילדים היתה לאותו אברך, והוריו תבעו ממנו לצאת לעבוד וניסו להתפשר עמו שיקח

רק משרה חלקית, אך הכל לא הועיל, ואף כאשר נולד הילד ה-11, ההורים ניסו שוב את כוחם והוא בשלו – אמרו חז"ל "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ" פירוש, עול הפרנסה, ה' עזר ויעזור. כעבור זמן נולד ילד נוסף, ובעל הבטחון דנן לא דאג אפי' רגע והמשיך את אורח חייו כמו ימים עברו. דבר לא השתנה בהשקפתו גם כאשר בא לאויר העולם הילד ה-13, ההורים כבר לא ידעו את נפשם מרוב דאגה וכמעט פרץ סכסוך בינם לבין הבן, אך אז קרה דבר יוצא דופן.

ימים אחדים אחר שהכניסו את בנם ה-13 בבריתו של אברהם אבינו, הבחין האברך בשובו לעת ערב מהכולל, במעטפה חומה גדולה המבצבצת מתיבת המכתבים שלו, על המטבע היה מוטבע סמל המדינה ונכתב לידו באותיות רשמיות "רשם בית משפט המחוזי", כאשר פתח את המעטפה גילה שהוא מתבקש להתייצב בבית משפט בתאריך פלוני כדי לממש את צוואתו של מיסטר ג'ון קלאבארי שנפטר בתאריך פלוני. הענין נראה לו מוזר, מעולם לא היה לו עסק עם אדם בשם זה, ואף פעם לא שמע עליו, בודאי מדובר כאן בטעות, אמר לעצמו.

מיד שיגר מכתב לבית המשפט, והעמיד אותם על טעותם. אולם לאחר מספר ימים קיבל שוב מכתב מרשם בית המשפט, ובו נכתב מפורשות שעל פי החוק הוא חייב להתייצב ביום ובשעה שנקבעו לדיון, עוד נאמר שמדובר בצוואה המקנה לו סכום של כחצי מיליארד ליש"ט. באין ברירה נסע ביום המיועד לבית המשפט, שם התברר לו שמיסטר קלאבארי הלך לעולמו כשהוא חשוך ילדים, בצוואתו הורה לתת את כל רכושו שכלל ב' מפעלים גדולים ועוד נכסים רבים, למשפחה הגדולה ביותר בעיר. בדקנו במירשם התושבים, אמר לו השופט, ומצאנו שמשפחתך היא הגדולה ביותר!

אמנם עד לפני שבועיים היתה בעיר משפחה נוספת שלה 12 ילדים, אך הבן ה-13 שנולד לכם לאחרונה הפך אתכם למשפחה הגדולה בעיר, לפיכך הירושה מגיעה לכם...

אוצרות התורה

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה **יקותיאל בן אלישבע**
לכל ענייני העלון, נא לפנות במייל ל:

kossover@gmail.com